

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ННІ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ**

ПОГОДЖЕНО

**Директор
ННІ неперервної освіти**

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ

**В.о. завідувача кафедри публічного
управління, менеджменту
інноваційної діяльності та
дорадництва**

_____ **Юлія НЕГОДА**
(підпис) (ПІБ)
« ____ » _____ 2026 р.

_____ **Ольга ВИТВИЦЬКА**
(підпис) (ПІБ)
« ____ » _____ 2026 р.

БАКАЛАВРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на тему: «Публічне управління у сфері фізичної культури і спорту в Україні»

Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»

Освітньо-професійна програма «Публічне управління та адміністрування»

Гарант освітньої програми

Кандидат філософських наук, доцент _____ **В'ячеслав КИРИЛЕНКО**
(підпис)

Керівник бакалаврської кваліфікаційної роботи

Доктор філософії з публічного управління та
адміністрування, старший викладач _____ **Сергій ЗАМІДРА**
(Підпис)

Виконав _____ **Олександр ІЛЬЧЕНКО**
(Підпис)

Київ — 2026

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

ННІ неперервної освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. завідувача кафедри публічного
управління, менеджменту інноваційної
діяльності та дорадництва

д.держ.уп., доцент _____ Ольга ВИТВИЦЬКА

« » _____ 2026 року

ЗАВДАННЯ

ДО ВИКОНАННЯ БАКАЛАВРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

ІЛЬЧЕНКО ОЛЕКСАНДРА ОЛЕКСАНДРОВИЧА

Спеціальність **281 «Публічне управління та адміністрування»**

Освітня програма **«Публічне управління та адміністрування»**

Орієнтація освітньої програми освітньо-професійна

Тема бакалаврської кваліфікаційної роботи: «Публічне управління у сфері фізичної культури і спорту в Україні» затверджена наказом від 04.11.2026 р. №2662 «С»

Термін подання завершеної роботи на кафедру «28» травня 2026 р.

Вихідні дані до бакалаврської кваліфікаційної роботи: нормативно-правові акти, наукові доробки вітчизняних та зарубіжних досліджень.

Перелік питань, що підлягають дослідженню:

1. Дослідити теоретичні засади публічного управління у сфері фізичної культури і спорту.
2. Проаналізувати нормативно-правове забезпечення спортивної сфери.
3. Дослідити вітчизняний та зарубіжний досвід управління фізичною культурою і спортом.
4. Проаналізувати діяльність органів публічної влади у спортивній сфері.
5. Визначити сучасні проблеми та тенденції розвитку системи публічного управління у сфері фізичної культури і спорту.
6. Обґрунтувати напрями вдосконалення системи публічного управління у сфері фізичної культури і спорту в Україні.

Керівник бакалаврської кваліфікаційної роботи,

д-р філософії з публічного управління та адміністрування,

старший викладач

_____ **Сергій ЗАМІДРА**

Завдання прийняв до

виконання

_____ **Олександр ІЛЬЧЕНКО**

РЕФЕРАТ

Бакалаврська кваліфікаційна робота на тему: «Публічне управління у сфері фізичної культури і спорту в Україні» має вступ, три розділи, висновки та список використаної літератури. Основна частина складає 57 сторінок комп'ютерного тексту. Список використаної літератури складається з 45 найменувань.

Мета роботи – обґрунтування теоретико-правові основи та розроблення практичних пропозицій щодо особливостей публічного управління у сфері фізичної культури і спорту в Україні, аналіз сучасного стану системи управління спортивною сферою та розробка рекомендацій щодо її вдосконалення.

Об'єкт дослідження – є система публічного управління у сфері фізичної культури і спорту в Україні.

Предмет дослідження – механізми, інструменти та напрями вдосконалення публічного управління у сфері фізичної культури і спорту.

Методи дослідження – у процесі дослідження використано такі сучасні методи аналізу, зокрема загальнонаукові та спеціальні методи дослідження: аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення, системного підходу, статистичного аналізу, нормативно-правового аналізу та порівняльного дослідження зарубіжного досвіду.

У першому розділі досліджено теоретичні засади публічного управління у сфері фізичної культури і спорту; проаналізовано нормативно-правове забезпечення спортивної сфери; досліджено вітчизняний та зарубіжний досвід управління фізичною культурою і спортом.

У другому розділі проведено аналіз сучасного стану публічного управління у сфері фізичної культури і спорту в Україні, а саме: діяльність органів публічної влади у спортивній сфері. Визначено сучасні проблеми та тенденції розвитку системи публічного управління у сфері фізичної культури і спорту. Досліджено розвиток ветеранського, інклюзивного та молодіжного спорту.

У третьому розділі розглянуто шляхи удосконалення механізмів публічного управління у сфері фізичної культури і спорту. Визначено розвиток цифровізації, інклюзивності та ветеранського спорту як пріоритетних напрямів державної політики. Запропоновано практичні рекомендації щодо вдосконалення публічного управління у сфері фізичної культури і спорту в Україні.

Теоретична цінність роботи полягає в систематизації знань щодо системи публічного управління у сфері фізичної культури і спорту в Україні.

Практична значущість дослідження полягає у формулюванні рекомендацій, які можуть бути: органами публічної влади, територіальними громадами, закладами фізичної культури і спорту, а також у навчальному процесі.

Ключові слова:

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ, МЕХАНІЗМИ УПРАВЛІННЯ, ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ, НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ЦИФРОВІЗАЦІЯ, ІНКЛЮЗИВНІСТЬ, МОЛОДІЖНИЙ СПОРТ, ВЕТЕРАНСЬКИЙ СПОРТ, ОРГАНИ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ У СПОРТИВНІЙ СФЕРІ

ABSTRACT

Bachelor's qualification work on the topic: «Public administration in the field of physical culture and sports in Ukraine» has an introduction, three chapters, conclusions and a list of used literature. The main part consists of 57 pages of computer text. The list of used literature consists of 45 titles.

The purpose of the work is to substantiate the theoretical and legal foundations and develop practical proposals regarding the features of public administration in the field of physical culture and sports in Ukraine, analyze the current state of the sports management system and develop recommendations for its improvement.

The object of the study is the system of public administration in the field of physical culture and sports in Ukraine.

The subject of the study is mechanisms, tools and directions for improving public administration in the field of physical culture and sports.

Research methods - the following modern methods of analysis were used in the research process, in particular general scientific and special research methods: analysis, synthesis, comparison, generalization, system approach, statistical analysis, regulatory and legal analysis and comparative study of foreign experience.

The first section examines the theoretical foundations of public administration in the field of physical culture and sports; analyzes the regulatory and legal support of the sports sphere; examines domestic and foreign experience in managing physical culture and sports.

The second section analyzes the current state of public administration in the field of physical culture and sports in Ukraine, namely: the activities of public authorities in the sports sphere. Identify current problems and trends in the development of the public administration system in the field of physical culture and sports. Research the development of veteran, inclusive and youth sports.

The third section examines ways to improve public administration mechanisms in the field of physical culture and sports. Identify the development of digitalization, inclusiveness and veteran sports as priority areas of state policy. Proposes practical

recommendations for improving public administration in the field of physical culture and sports in Ukraine.

The theoretical value of the work lies in the systematization of knowledge about the system of public administration in the field of physical culture and sports in Ukraine.

The practical significance of the study lies in the formulation of recommendations, which can be: public authorities, territorial communities, physical culture and sports institutions, as well as in the educational process.

Keywords:

PUBLIC ADMINISTRATION, MANAGEMENT MECHANISMS, PHYSICAL CULTURE AND SPORTS, REGULATORY AND LEGAL SUPPORT, DIGITALIZATION, INCLUSION, YOUTH SPORTS, VETERAN SPORTS, PUBLIC AUTHORITIES IN THE SPORTS SPHERE

ЗМІСТ

ВСТУП.....	11
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ	14
1.1. Теоретичні засади публічного управління у сфері фізичної культури і спорту.....	14
1.2. Нормативно-правове забезпечення сфери фізичної культури і спорту.....	18
1.3. Зарубіжний досвід публічного управління у сфері фізичної культури і спорту та можливості його адаптації в Україні.....	21
Висновки до розділу I	25
РОЗДІЛ II. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ В УКРАЇНІ.....	28
2.1. Аналіз діяльності органів публічної влади у сфері фізичної культури і спорту.....	28
2.2. Проблеми та перспективи розвитку публічного управління у сфері фізичної культури і спорту в Україні	31
2.3. Аналіз державних і громадських ініціатив щодо розвитку фізичної культури і спорту в Україні	34
Висновки до розділу II	37
РОЗДІЛ III. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ В УКРАЇНІ.....	40
3.1. Удосконалення механізмів публічного управління у сфері фізичної культури і спорту	40
3.2. Розвиток цифровізації, інклюзивності та ветеранського спорту як пріоритетних напрямів державної політики.....	44
3.3. Практичні рекомендації щодо вдосконалення публічного управління у сфері фізичної культури і спорту в Україні.....	51
ВИСНОВКИ	56
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	60
ДОДАТКИ	64

ВСТУП

Актуальність теми дослідження обумовлена тим, що у сучасних умовах розвитку України сфера фізичної культури і спорту набуває особливого значення як складова державної соціальної політики, інструмент формування здорового суспільства, розвитку людського потенціалу та зміцнення національної стійкості. Особливої актуальності питання публічного управління у сфері фізичної культури і спорту набули в умовах повномасштабної війни, коли спорт виконує не лише оздоровчу, а й соціальну, психологічну, реабілітаційну та консолідаційну функції.

На сучасному етапі фізична культура і спорт виступають важливими напрямками державної політики, що впливають на здоров'я населення, соціальну адаптацію ветеранів війни, підтримку молоді, розвиток територіальних громад та міжнародний імідж держави. В умовах війни особливого значення набуває розвиток ветеранського спорту, інклюзивних спортивних програм, спортивної реабілітації військовослужбовців, підтримка дітей, молоді та внутрішньо переміщених осіб.

Водночас система публічного управління у сфері фізичної культури і спорту в Україні перебуває на етапі трансформації під впливом децентралізації, цифровізації та євроінтеграційних процесів. Важливу роль у цьому процесі відіграють органи державної влади, органи місцевого самоврядування, громадські організації, міжнародні партнери та цифрові платформи, зокрема «Дія.Освіта», яка забезпечує доступ до безкоштовного онлайн-навчання та розвитку сучасних компетентностей.

Проблематика публічного управління у сфері фізичної культури і спорту є предметом дослідження багатьох вітчизняних і зарубіжних науковців. Теоретичні засади розвитку фізичної культури і спорту досліджували Т. Ю. Круцевич [18], М. В. Дутчак [15], О. В. Борисова [9]. Питання публічного управління та децентралізації висвітлювали В. С. Куйбіда [19], В. Я. Малиновський [20], В. М. Щербак [40]. Проблеми цифровізації публічного

управління досліджували І. С. Жданова [17] та Н. В. Сидоренко [32]. Питання розвитку інклюзивного та ветеранського спорту розглядали В. П. Семенюк [30] та Л. С. Федоренко [37]. Зарубіжний досвід функціонування спортивної сфери досліджували О. О. Євсєєва [16], О. С. Рибак [27], О. А. Хоменко [38].

Попри значну кількість наукових праць, питання публічного управління у сфері фізичної культури і спорту в умовах воєнного стану, розвитку ветеранського спорту, цифровізації управлінських процесів та адаптації європейського досвіду залишаються недостатньо дослідженими, що зумовлює актуальність теми бакалаврської кваліфікаційної роботи.

Метою дослідження є обґрунтування теоретико-правові основи та розроблення практичних пропозицій щодо особливостей публічного управління у сфері фізичної культури і спорту в Україні, аналіз сучасного стану системи управління спортивною сферою та розробка рекомендацій щодо її вдосконалення.

Для досягнення поставленої мети у дослідженні визначено такі **завдання**:

1. дослідити теоретичні засади публічного управління у сфері фізичної культури і спорту;
2. проаналізувати нормативно-правове забезпечення спортивної сфери;
3. дослідити вітчизняний та зарубіжний досвід управління фізичною культурою і спортом;
4. проаналізувати діяльність органів публічної влади у спортивній сфері;
5. визначити сучасні проблеми та тенденції розвитку системи публічного управління у сфері фізичної культури і спорту;
6. дослідити розвиток ветеранського, інклюзивного та молодіжного спорту;
7. обґрунтувати напрями вдосконалення системи публічного управління у сфері фізичної культури і спорту в Україні.

Об'єкт дослідження – є система публічного управління у сфері фізичної культури і спорту в Україні.

Предмет дослідження – механізми, інструменти та напрями вдосконалення публічного управління у сфері фізичної культури і спорту.

У дослідженні використано сучасні **методи аналізу**, зокрема загальнонаукові та спеціальні методи дослідження: аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення, системного підходу, статистичного аналізу, нормативно-правового аналізу та порівняльного дослідження зарубіжного досвіду.

Теоретична цінність роботи полягає в систематизації знань щодо системи система публічного управління у сфері фізичної культури і спорту в Україні.

Практична значущість дослідження полягає у формулюванні рекомендацій, які можуть бути: органами публічної влади, територіальними громадами, закладами фізичної культури і спорту, а також у навчальному процесі.

Апробація результатів дослідження здійснювалася під час обговорення на науково-практичних конференціях, а також через публікації в наукових виданнях за тематикою дослідження.

Структура роботи складається з вступу, трьох розділів з підрозділами, висновків до кожного розділу, загальних висновків. Загальний обсяг роботи -57 сторінок, 5 додатків, 45 джерел використаної літератури.

РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

1.1. Теоретичні засади публічного управління у сфері фізичної культури і спорту

Сфера фізичної культури і спорту в сучасних умовах розвитку держави є важливою складовою соціальної, гуманітарної та безпекової політики. Фізична культура і спорт не лише забезпечують фізичний розвиток населення та формування здорового способу життя, але й виконують важливі соціальні, інтеграційні, виховні та реабілітаційні функції. У зв'язку з цим система публічного управління у сфері фізичної культури і спорту набуває особливого значення в умовах трансформації державного управління, процесів децентралізації та європейської інтеграції України [18].

У науковій літературі поняття «публічне управління» трактується як система взаємодії органів державної влади, органів місцевого самоврядування, інститутів громадянського суспільства та громадян, спрямована на реалізацію суспільно значущих функцій і забезпечення публічних інтересів [19]. В. С. Куйбіда зазначає, що сучасне публічне управління має базуватися на принципах відкритості, прозорості, ефективності, партнерства та орієнтації на потреби громадян [19].

На думку В. Я. Малиновського, публічне управління є багаторівневою системою організації суспільних процесів, у межах якої держава виступає координатором взаємодії між різними суб'єктами управління [20]. Це особливо актуально для сфери фізичної культури і спорту, де важливу роль відіграють не лише органи державної влади, але й громадські спортивні організації, федерації, благодійні фонди, міжнародні інституції та територіальні громади.

Суттєвий внесок у розвиток теорії фізичної культури і спорту здійснила Т. Ю. Круцевич, яка визначає фізичну культуру як складову загальної культури суспільства, спрямовану на зміцнення здоров'я людини, розвиток фізичних

здібностей та формування активної життєвої позиції [18]. Науковиця наголошує, що державна політика у сфері фізичної культури повинна бути орієнтована не лише на професійний спорт, але й на забезпечення доступності фізичної активності для всіх категорій населення.

М. В. Дутчак у своїх дослідженнях підкреслює важливість молодіжного спорту як складової державної молодіжної політики [15]. Автор зазначає, що фізична культура і спорт є ефективними інструментами соціалізації молоді, профілактики негативних соціальних явищ та формування громадянської активності.

Сучасні наукові підходи розглядають сферу фізичної культури і спорту як складний соціальний інститут, який виконує низку важливих функцій:

- оздоровчу;
- соціальну;
- виховну;
- реабілітаційну;
- економічну;
- інтеграційну;
- комунікативну.

Особливого значення спорт набуває в умовах воєнного стану, коли фізична активність стає важливим інструментом психологічної підтримки населення, соціальної адаптації ветеранів та зміцнення національної єдності [33].

На сучасному етапі розвитку України особливо актуальною є концепція «спорт для всіх», яка широко використовується у країнах Європейського Союзу [36]. Відповідно до цієї концепції держава повинна створювати умови для забезпечення рівного доступу громадян до занять фізичною культурою незалежно від віку, статі, стану здоров'я чи соціального статусу.

Європейський досвід свідчить, що ефективна державна політика у сфері фізичної культури і спорту базується на:

- розвитку масового спорту;
- підтримці місцевих спортивних ініціатив;

- створенні доступної інфраструктури;
- підтримці молодіжного спорту;
- розвитку інклюзивного середовища;
- цифровізації спортивної сфери.

Дослідниця О. В. Борисова зазначає, що в умовах децентралізації особливого значення набуває роль територіальних громад у розвитку спортивної інфраструктури та реалізації місцевих спортивних програм [9]. Саме громади сьогодні стають ключовими суб'єктами розвитку масового спорту та фізичної активності населення.

Водночас сучасна система публічного управління у сфері фізичної культури і спорту в Україні характеризується низкою проблем:

- недостатнім рівнем фінансування;
- нерівномірним розвитком спортивної інфраструктури;
- кадровим дефіцитом;
- недостатнім рівнем цифровізації;
- обмеженим доступом до спортивних послуг у сільській місцевості;
- потребою у модернізації нормативно-правового забезпечення [35].

Суттєвий вплив на розвиток спортивної сфери в Україні мають наслідки повномасштабної війни. За даними Міністерства молоді та спорту України, значна кількість спортивних об'єктів була пошкоджена або повністю зруйнована внаслідок бойових дій [26]. Це створює необхідність формування нових механізмів державної підтримки спортивної галузі та залучення міжнародної допомоги.

Важливим напрямом сучасної державної політики є розвиток ветеранського спорту. В. П. Семенюк зазначає, що спорт є одним із найбільш ефективних інструментів соціальної адаптації військовослужбовців та їх психологічної реабілітації [30]. Участь ветеранів у спортивних заходах сприяє відновленню соціальної активності, покращенню психоемоційного стану та інтеграції у суспільство.

Значної актуальності набуває також розвиток інклюзивного спорту. Л. С. Федоренко наголошує, що інклюзивний спорт є важливим елементом державної соціальної політики, який забезпечує реалізацію принципів рівності та безбар'єрності [37]. Створення доступної спортивної інфраструктури та розвиток адаптивного спорту є необхідною умовою сучасного демократичного суспільства.

На сучасному етапі розвитку державного управління важливу роль відіграє цифровізація. І. С. Жданова та Н. В. Сидоренко підкреслюють, що впровадження цифрових технологій сприяє підвищенню ефективності управлінських процесів, прозорості діяльності органів влади та доступності публічних послуг [17; 32].

Прикладом успішної цифрової трансформації є Дія.Освіта, яка забезпечує доступ населення до сучасних освітніх програм та цифрових сервісів [14]. Розвиток онлайн-освіти у сфері спортивного менеджменту, фізичної реабілітації та інклюзивного спорту створює нові можливості для професійної підготовки кадрів.

У сучасних умовах важливого значення набуває міжнародне співробітництво у сфері фізичної культури і спорту. О. А. Хоменко підкреслює, що інтеграція України до європейського спортивного простору сприяє впровадженню сучасних стандартів управління та розвитку спортивної дипломатії [38].

Важливу роль у популяризації українського спорту відіграє міжнародний спортивний рух. Українські спортсмени та паралімпійці демонструють високі результати на міжнародних змаганнях, що позитивно впливає на міжнародний імідж держави [12].

Таким чином, теоретичні засади публічного управління у сфері фізичної культури і спорту базуються на поєднанні принципів соціальної орієнтованості, доступності, відкритості, інклюзивності, партнерства та ефективності. Сучасна система управління спортивною сферою повинна забезпечувати не лише розвиток професійного спорту, але й формування умов для масової фізичної

активності населення, підтримки ветеранів, молоді та осіб з інвалідністю, що є важливими складовими сталого розвитку держави.

1.2. Нормативно-правове забезпечення сфери фізичної культури і спорту

Нормативно-правове забезпечення є однією з основних складових ефективного функціонування системи публічного управління у сфері фізичної культури і спорту. Саме законодавча база визначає механізми державного регулювання спортивної сфери, повноваження органів державної влади та місцевого самоврядування, напрями фінансування, особливості функціонування спортивних організацій та гарантії реалізації права громадян на фізичну культуру і спорт [1].

Основою правового регулювання сфери фізичної культури і спорту є Конституція України [1], відповідно до якої людина, її життя та здоров'я визнаються найвищою соціальною цінністю держави. Конституційні положення визначають обов'язок держави забезпечувати умови для розвитку фізичної культури та спорту, підтримувати оздоровлення населення та сприяти формуванню здорового способу життя.

Ключовим нормативно-правовим актом у досліджуваній сфері є Закон України «Про фізичну культуру і спорт» [2]. Закон визначає правові, організаційні, соціальні та економічні засади діяльності у сфері фізичної культури і спорту, регулює відносини між органами державної влади, місцевого самоврядування, спортивними організаціями, закладами освіти та громадянами.

Відповідно до Закону України «Про фізичну культуру і спорт» державна політика у цій сфері спрямована на:

- забезпечення доступності фізичної культури для всіх категорій населення;
- розвиток дитячо-юнацького спорту;
- підтримку спорту вищих досягнень;
- розвиток олімпійського та паралімпійського руху;

формування здорового способу життя;

забезпечення міжнародного співробітництва у спортивній сфері [2].

Важливу роль у функціонуванні системи публічного управління відіграють органи виконавчої влади, зокрема Міністерство молоді та спорту України [26]. Саме цей орган забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері фізичної культури і спорту, розробляє державні програми, координує діяльність спортивних федерацій та організовує міжнародне спортивне співробітництво.

У процесі реформування системи публічного управління суттєвого значення набули процеси децентралізації [19]. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» [3] визначив нові повноваження територіальних громад щодо розвитку спортивної інфраструктури, підтримки спортивних заходів та фінансування місцевих програм фізичної культури і спорту.

Практика свідчить, що саме територіальні громади стали важливими суб'єктами розвитку спортивної сфери. У багатьох регіонах України активно створюються:

сучасні спортивні майданчики;

багатофункціональні спортивні комплекси;

молодіжні спортивні центри;

інклюзивні спортивні простори.

Наприклад, у багатьох громадах Вінницької, Львівської, Київської та Дніпропетровської областей реалізуються місцеві програми розвитку масового спорту, реконструкції стадіонів та створення відкритих спортивних просторів для молоді.

Особливого значення в умовах війни набуває державне регулювання питань ветеранського спорту та фізичної реабілітації військовослужбовців [30]. Повномасштабна війна спричинила суттєве зростання потреби у створенні ефективної системи фізичної та психологічної реабілітації ветеранів.

На сьогодні в Україні поступово формується нормативна база щодо:

розвитку адаптивного спорту;

підтримки ветеранських спортивних програм;

- створення реабілітаційних центрів;
- проведення спортивних заходів для ветеранів.

Значну роль у розвитку ветеранського спорту відіграє участь України у міжнародних спортивних проєктах, зокрема Invictus Games [11]. Українська команда регулярно бере участь у міжнародних змаганнях ветеранів війни, що сприяє популяризації адаптивного спорту та розвитку системи реабілітації.

Важливим напрямом державної політики є розвиток інклюзивного спортивного середовища [37]. Національна стратегія із створення безбар'єрного простору в Україні до 2030 року [5] передбачає забезпечення рівного доступу до спортивної інфраструктури для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення.

- У межах реалізації принципів безбар'єрності здійснюється:
- облаштування спортивних об'єктів пандусами;
- створення адаптованих тренувальних просторів;
- розвиток паралімпійського спорту;
- підготовка фахівців з інклюзивного спорту.

Україна демонструє високі результати у розвитку паралімпійського руху. Національна паралімпійська збірна України є однією з найсильніших у світі, що свідчить про ефективність розвитку адаптивного спорту [12].

Сучасна державна політика також передбачає активну цифровізацію управлінських процесів [17]. Використання цифрових технологій сприяє підвищенню прозорості діяльності органів влади та доступності спортивних послуг для населення.

Одним із прикладів цифрової трансформації є платформа Дія.Освіта [14], яка забезпечує можливість проходження безкоштовних освітніх курсів. Особливо актуальним є розвиток онлайн-навчання у сфері:

- спортивного менеджменту;
- фізичної реабілітації;
- психологічної підтримки ветеранів;
- організації спортивних заходів;

інклюзивного спорту.

В умовах війни цифрові освітні платформи набувають особливого значення, оскільки дозволяють забезпечити безперервність навчального процесу та професійної підготовки фахівців незалежно від місця перебування.

Важливою складовою нормативно-правового забезпечення є міжнародні документи та європейські стандарти [36]. Україна активно співпрацює з міжнародними організаціями у сфері фізичної культури і спорту, зокрема:

Європейським Союзом;

UNESCO [42];

Всесвітньою організацією охорони здоров'я [41];

міжнародними спортивними федераціями.

Європейська спортивна політика орієнтована на розвиток масового спорту, соціальної інтеграції, інклюзивності та популяризації фізичної активності населення [36]. Для України адаптація європейського досвіду є важливою умовою модернізації системи публічного управління спортивною сферою.

Отже, нормативно-правове забезпечення публічного управління у сфері фізичної культури і спорту в Україні є комплексною системою взаємопов'язаних законодавчих, організаційних та міжнародних механізмів. Подальше вдосконалення законодавства, розвиток інклюзивності, цифровізації та ветеранського спорту є важливими умовами формування сучасної системи управління спортивною сферою відповідно до європейських стандартів.

1.3. Зарубіжний досвід публічного управління у сфері фізичної культури і спорту та можливості його адаптації в Україні

У сучасних умовах розвитку публічного управління особливого значення набуває вивчення та адаптація зарубіжного досвіду функціонування системи фізичної культури і спорту. Європейські країни демонструють високий рівень ефективності державної політики у спортивній сфері, що забезпечується поєднанням державної підтримки, місцевого самоврядування, розвитку

громадських спортивних організацій та активної участі населення у фізичній активності [16].

Досвід країн Європейського Союзу свідчить про те, що сучасна державна політика у сфері фізичної культури і спорту орієнтована насамперед на розвиток масового спорту, формування культури здорового способу життя та забезпечення доступності спортивної інфраструктури для всіх категорій населення [36].

Одним із найбільш успішних прикладів розвитку спортивної інфраструктури є досвід Польщі. Після вступу до Європейського Союзу Польща реалізувала масштабну державну програму «Orlik 2012» [43], метою якої стало створення сучасних багатофункціональних спортивних майданчиків у громадах.

У межах реалізації програми в Польщі було побудовано тисячі відкритих спортивних комплексів, які включають:

- футбольні поля;
- баскетбольні майданчики;
- волейбольні зони;
- тренажерні простори;
- спортивні майданчики для дітей та молоді.

Особливістю польської моделі є те, що спортивна інфраструктура стала максимально доступною для населення. Більшість об'єктів функціонує безкоштовно або на умовах мінімальної оплати, що значно підвищує рівень залучення населення до фізичної активності [43].

Для України польський досвід є особливо актуальним в умовах децентралізації та післявоєнного відновлення територій. Реалізація аналогічних програм дозволила б:

- підвищити доступність спортивних послуг;
- активізувати молодіжний спорт;
- створити безпечні простори для дітей та молоді;
- сприяти соціальній інтеграції населення.

Важливим є також досвід Німеччини, де основою розвитку спортивної сфери є система спортивних клубів [27]. У Німеччині функціонує велика кількість місцевих спортивних організацій, які забезпечують залучення громадян до фізичної активності незалежно від віку чи соціального статусу.

Німецька модель управління базується на:

- партнерстві держави та громадського сектору;
- стабільному фінансуванні спортивних клубів;
- розвитку шкільного та молодіжного спорту;
- підтримці волонтерського руху.

Особливістю німецького підходу є активне залучення громадянського суспільства до управління спортивною сферою. Значна частина спортивних організацій функціонує як громадські об'єднання, які отримують підтримку від місцевої влади.

Для України цей досвід є важливим у контексті розвитку громадянського суспільства та посилення ролі територіальних громад у сфері фізичної культури і спорту.

Значний інтерес становить досвід скандинавських країн, зокрема Фінляндії та Швеції [41]. Державна політика цих країн орієнтована на забезпечення високого рівня фізичної активності населення та профілактику захворювань через розвиток масового спорту.

У Фінляндії велика увага приділяється:

- розвитку фізичної активності дітей;
- інтеграції спорту в систему освіти;
- створенню спортивної інфраструктури у громадах;
- популяризації сімейного спорту.

Швеція активно підтримує молодіжні спортивні клуби та дитячі спортивні організації. Держава забезпечує фінансування спортивних програм, спрямованих на соціальну інтеграцію молоді та профілактику негативних соціальних явищ.

У сучасних умовах особливої актуальності набуває міжнародний досвід розвитку ветеранського спорту та адаптивної фізичної реабілітації [30]. Значного розвитку ці напрями набули у Великій Британії та США.

У Великій Британії активно функціонують програми підтримки ветеранів через спортивну діяльність. Саме Велика Британія стала засновником міжнародних змагань Invictus Games [11], які об'єднують ветеранів війни з різних країн світу.

Основними завданнями ветеранського спорту у міжнародній практиці є:

- фізична реабілітація;
- психологічна підтримка;
- соціальна адаптація;
- формування мотивації до активного життя;
- інтеграція ветеранів у суспільство.

Для України адаптація цього досвіду має особливе значення в умовах війни та збільшення кількості ветеранів, які потребують комплексної підтримки.

Важливим напрямом зарубіжного досвіду є розвиток інклюзивного спорту [37]. У країнах Європейського Союзу забезпечення безбар'єрності є одним із базових принципів державної політики.

Європейські країни активно впроваджують:

- адаптивні спортивні програми;
- інклюзивні спортивні школи;
- спеціалізовані спортивні центри;
- програми підтримки осіб з інвалідністю.

Особливого значення набуває розвиток цифровізації у спортивній сфері [17]. Більшість європейських країн активно використовують цифрові платформи для:

- реєстрації спортивних заходів;
- дистанційного навчання;
- електронного адміністрування;
- комунікації між спортивними організаціями та громадянами.

Прикладом сучасної цифрової трансформації в Україні є Дія.Освіта [14], яка забезпечує можливість проходження онлайн-курсів та розвитку цифрових компетентностей населення. Подальший розвиток цифрових освітніх платформ дозволить підвищити рівень професійної підготовки фахівців у сфері фізичної культури і спорту.

Отже, зарубіжний досвід публічного управління у сфері фізичної культури і спорту свідчить про необхідність комплексного підходу до розвитку спортивної сфери. Для України особливо актуальними є:

- розвиток доступної спортивної інфраструктури;
- підтримка масового спорту;
- розвиток ветеранського спорту;
- забезпечення інклюзивності;
- цифровізація управлінських процесів;
- посилення ролі територіальних громад та громадянського суспільства.

Адаптація європейського досвіду сприятиме формуванню сучасної та ефективної системи публічного управління у сфері фізичної культури і спорту в Україні.

Висновки до розділу I

У першому розділі бакалаврської кваліфікаційної роботи досліджено теоретико-правові основи публічного управління у сфері фізичної культури і спорту. На основі аналізу наукових праць, нормативно-правових актів та зарубіжного досвіду встановлено, що сфера фізичної культури і спорту є важливим складником державної соціальної політики та одним із пріоритетних напрямів діяльності органів публічної влади.

Визначено, що публічне управління у сфері фізичної культури і спорту є комплексною системою взаємодії органів державної влади, органів місцевого самоврядування, громадських організацій, спортивних федерацій та

міжнародних партнерів. Основними принципами сучасного управління у спортивній сфері є відкритість, демократичність, децентралізація, доступність, інклюзивність та орієнтація на потреби населення.

У процесі дослідження встановлено, що сучасна система публічного управління у сфері фізичної культури і спорту в Україні функціонує в умовах значних суспільних викликів, пов'язаних із повномасштабною війною, необхідністю фізичної та психологічної реабілітації населення, розвитком ветеранського спорту та підтримкою молоді. В умовах воєнного стану фізична культура і спорт виконують не лише оздоровчу, але й соціальну, психологічну та реабілітаційну функції.

Проаналізовано нормативно-правове забезпечення сфери фізичної культури і спорту. Встановлено, що основу правового регулювання становлять Конституція України, Закон України «Про фізичну культуру і спорт», державні стратегії та програми розвитку спортивної галузі. Водночас визначено потребу в подальшому вдосконаленні законодавства відповідно до сучасних викликів, європейських стандартів та потреб розвитку інклюзивного і ветеранського спорту.

У ході дослідження особливу увагу приділено аналізу зарубіжного досвіду публічного управління у сфері фізичної культури і спорту. Встановлено, що європейські країни реалізують ефективну модель управління спортивною сферою, яка базується на активній участі територіальних громад, державній підтримці, розвитку масового спорту та співпраці з громадськими організаціями.

Дослідження польського досвіду показало ефективність державних програм розвитку спортивної інфраструктури, зокрема програми «Orlik», яка забезпечила створення мережі доступних спортивних об'єктів для населення. Визначено, що для України актуальним є впровадження подібних механізмів розвитку спортивної інфраструктури на рівні територіальних громад.

Також встановлено, що важливими напрямками розвитку спортивної сфери у країнах Європейського Союзу є підтримка молодіжного спорту, інклюзивність, ветеранська реабілітація, цифровізація та популяризація здорового способу

життя. Значна увага приділяється розвитку безкоштовних спортивних програм для молоді, підтримці громадських спортивних клубів та реалізації соціальних спортивних ініціатив.

Визначено, що для України перспективними напрямками вдосконалення системи публічного управління у сфері фізичної культури і спорту є:

- розвиток масового спорту та спортивної інфраструктури;
- підтримка ветеранського та адаптивного спорту;
- забезпечення інклюзивності та безбар'єрності;
- посилення ролі територіальних громад;
- розвиток цифрових сервісів та онлайн-освіти;
- розширення міжнародного співробітництва;
- удосконалення нормативно-правового забезпечення спортивної сфери.

Отже, проведені дослідження дозволили сформулювати теоретичну та нормативно-правову основу для подальшого аналізу сучасного стану публічного управління у сфері фізичної культури і спорту в Україні та розробки практичних рекомендацій щодо його вдосконалення.

РОЗДІЛ II. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ В УКРАЇНІ

2.1. Аналіз діяльності органів публічної влади у сфері фізичної культури і спорту

Система публічного управління у сфері фізичної культури і спорту в Україні формується через діяльність органів державної влади, органів місцевого самоврядування, громадських організацій, спортивних федерацій та інших суб'єктів спортивної діяльності [26]. Основним центральним органом виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері фізичної культури і спорту, є Міністерство молоді та спорту України [26].

Міністерство молоді та спорту України координує діяльність у сфері розвитку фізичної культури, масового спорту, спорту вищих досягнень, олімпійського та паралімпійського руху, а також забезпечує міжнародне співробітництво у спортивній сфері. Важливими напрямками діяльності Міністерства є реалізація державних програм, розвиток спортивної інфраструктури, підтримка молодіжного спорту та популяризація здорового способу життя [27].

У сучасних умовах значно посилилася роль органів місцевого самоврядування у сфері фізичної культури і спорту. У процесі децентралізації територіальні громади отримали ширші повноваження щодо розвитку спортивної інфраструктури, фінансування спортивних заходів та підтримки місцевих спортивних програм [28].

На рівні територіальних громад активно реалізуються проєкти будівництва спортивних майданчиків, реконструкції стадіонів, створення спортивних просторів для молоді та організації масових спортивних заходів [29]. Особливо важливим є розвиток спортивної інфраструктури у сільській місцевості та невеликих громадах, де доступ населення до спортивних послуг залишається обмеженим.

Важливу роль у розвитку спортивної сфери відіграють дитячо-юнацькі спортивні школи, спортивні клуби та громадські організації. Саме вони забезпечують залучення дітей та молоді до фізичної культури, формування спортивного резерву та розвиток масового спорту [15].

В умовах повномасштабної війни в Україні особливої актуальності набули питання фізичної та психологічної реабілітації військовослужбовців і ветеранів. У зв'язку з цим одним із пріоритетних напрямів державної політики став розвиток ветеранського спорту [30].

Органи державної влади спільно з Міністерством у справах ветеранів України, громадськими організаціями та міжнародними партнерами реалізують програми адаптивного спорту, фізичної реабілітації та соціальної адаптації ветеранів [30]. Значна увага приділяється створенню умов для участі ветеранів у спортивних заходах, тренуваннях та міжнародних змаганнях.

Україна активно підтримує участь ветеранів у міжнародних спортивних заходах, зокрема у змаганнях «Invictus Games» [11]. Участь українських військовослужбовців у таких змаганнях має важливе значення для їхньої психологічної підтримки, фізичної реабілітації та соціальної інтеграції.

У сучасних умовах важливого значення набуває розвиток інклюзивного спорту. Органи публічної влади забезпечують реалізацію державної політики щодо створення безбар'єрного середовища, підтримки осіб з інвалідністю та розвитку паралімпійського руху [31].

Україна є однією з провідних держав світу за результатами участі у Паралімпійських іграх, що свідчить про ефективність розвитку паралімпійського спорту та високий рівень підготовки спортсменів [12]. Водночас існує потреба у подальшому розвитку доступної спортивної інфраструктури та розширенні програм інклюзивного спорту на місцевому рівні.

Суттєву роль у сучасній системі публічного управління відіграє цифровізація. Упровадження цифрових технологій та електронних сервісів сприяє підвищенню ефективності управлінських процесів, доступності інформації та розвитку дистанційного навчання [32].

Важливим прикладом цифровізації є Дія.Освіта, яка забезпечує можливість проходження онлайн-курсів та розвитку цифрових компетентностей населення [14]. На платформі розміщуються освітні серіали та навчальні матеріали, спрямовані на розвиток професійних навичок, психологічної підтримки, комунікації та соціальної адаптації.

У перспективі важливим напрямом розвитку є продовження створення спеціалізованих онлайн-курсів у сфері спортивного менеджменту, ветеранської реабілітації, інклюзивного спорту та підготовки фахівців у сфері фізичної культури.

Важливу роль у системі публічного управління спортивною сферою відіграють громадські організації та міжнародні партнери. Саме громадський сектор активно реалізує благодійні спортивні заходи, соціальні спортивні проєкти, програми підтримки молоді та ветеранів [33].

В Україні активно проводяться благодійні марафони, спортивні фестивалі, громадські забіги та акції на підтримку військовослужбовців, ветеранів і дітей, які постраждали внаслідок війни [34]. Подібні заходи сприяють розвитку громадянського суспільства, популяризації фізичної активності та соціальної відповідальності.

Водночас сучасна система публічного управління у сфері фізичної культури і спорту має низку проблем. Однією з основних проблем залишається недостатній рівень фінансування спортивної галузі [35]. Частина спортивних об'єктів потребує модернізації або відновлення внаслідок пошкоджень, спричинених війною.

Серед інших проблем слід виділити:

- нерівномірний розвиток спортивної інфраструктури;
- недостатній рівень доступності спортивних послуг у сільській місцевості;
- кадровий дефіцит у спортивній сфері;
- недостатню кількість програм підтримки масового спорту;
- потребу в удосконаленні механізмів координації між органами влади.

Незважаючи на складні умови воєнного стану, система публічного управління у сфері фізичної культури і спорту продовжує функціонувати та адаптуватися до сучасних викликів. Органи державної влади, місцевого самоврядування та громадський сектор забезпечують підтримку спортивної сфери, розвиток ветеранських програм, молодіжного спорту та інклюзивних ініціатив.

2.2. Проблеми та перспективи розвитку публічного управління у сфері фізичної культури і спорту в Україні

Сучасний стан розвитку сфери фізичної культури і спорту в Україні характеризується наявністю як позитивних тенденцій, так і низки проблем, які потребують ефективного вирішення з боку органів публічної влади [27]. В умовах воєнного стану питання забезпечення доступності фізичної культури, підтримки спортивної інфраструктури та розвитку реабілітаційного спорту набувають особливого значення.

Однією з ключових проблем залишається недостатній рівень фінансування спортивної сфери [35]. Значна частина спортивних об'єктів в Україні потребує модернізації, реконструкції або капітального ремонту. Особливо гостро проблема проявляється у сільській місцевості та невеликих територіальних громадах, де рівень забезпечення населення спортивною інфраструктурою залишається недостатнім.

Унаслідок повномасштабної війни частина спортивних об'єктів була пошкоджена або зруйнована. Це негативно вплинуло на можливості проведення тренувань, спортивних заходів та розвитку дитячо-юнацького спорту. У зв'язку з цим важливим завданням держави є відновлення спортивної інфраструктури та створення безпечних умов для занять фізичною культурою [29].

Суттєвою проблемою залишається нерівномірний розвиток спортивної сфери між регіонами України. У великих містах рівень розвитку спортивної інфраструктури та доступності спортивних послуг значно вищий, ніж у

сільських громадах [28]. Це створює дисбаланс у можливостях населення щодо занять спортом та ведення здорового способу життя.

Важливою проблемою є також недостатній рівень популяризації масового спорту та фізичної активності серед населення. Значна частина громадян не займається регулярною фізичною активністю, що негативно впливає на стан громадського здоров'я [8]. У сучасних умовах важливого значення набуває розвиток програм популяризації здорового способу життя, спортивних фестивалів, марафонів та громадських спортивних ініціатив.

Особливої уваги потребує розвиток дитячого та молодіжного спорту. Дитячо-юнацькі спортивні школи часто стикаються з недостатнім фінансуванням, кадровими проблемами та нестачею сучасного обладнання [15]. Водночас саме молодіжний спорт є основою формування здорового покоління та спортивного резерву держави.

У сучасних умовах важливого значення набуває підтримка ветеранського спорту та спортивної реабілітації військовослужбовців [30]. Війна в Україні призвела до значного збільшення кількості осіб, які потребують фізичної та психологічної реабілітації. Саме тому розвиток адаптивного спорту, реабілітаційних програм та спортивної психології стає одним із ключових напрямів державної політики.

Держава активно співпрацює з громадськими організаціями та міжнародними партнерами у сфері розвитку ветеранського спорту. В Україні проводяться спортивні заходи для ветеранів, реабілітаційні тренування та програми соціальної адаптації [34]. Важливе значення має участь українських ветеранів у міжнародних спортивних змаганнях, зокрема у «Invictus Games» [11].

Окремої уваги потребує розвиток інклюзивного спорту та забезпечення безбар'єрності спортивної інфраструктури [31]. Незважаючи на позитивні зміни у сфері розвитку паралімпійського спорту, в Україні все ще існують проблеми щодо доступності спортивних об'єктів для осіб з інвалідністю.

Важливою проблемою залишається кадрове забезпечення спортивної сфери. Спостерігається дефіцит тренерів, фахівців із фізичної реабілітації, спортивних психологів та менеджерів спортивної галузі [27]. У зв'язку з цим виникає потреба у вдосконаленні системи професійної підготовки кадрів та розвитку сучасних освітніх програм.

Перспективним напрямом розвитку є цифровізація системи публічного управління у сфері фізичної культури і спорту [32]. Використання цифрових технологій сприяє покращенню комунікації між органами влади та громадянами, розвитку дистанційного навчання та популяризації фізичної активності.

Важливу роль у цьому процесі відіграє Дія.Освіта, яка забезпечує можливість проходження онлайн-курсів та освітніх програм [14]. Розвиток цифрових платформ створює можливості для професійної підготовки фахівців спортивної сфери, психологічної підтримки населення та розвитку спортивного менеджменту.

Перспективним напрямом також є посилення міжнародного співробітництва. Україна активно співпрацює з міжнародними спортивними організаціями, країнами Європейського Союзу та міжнародними фондами у сфері розвитку спорту, реабілітації ветеранів та відновлення спортивної інфраструктури [36].

Для України важливим є впровадження європейського досвіду розвитку масового спорту, підтримки молодіжних програм та фінансування спортивної інфраструктури на рівні територіальних громад [38]. Особливо актуальним є польський досвід розвитку доступних спортивних майданчиків та безкоштовних спортивних секцій для молоді.

У сучасних умовах важливим напрямом державної політики має стати розвиток спортивної дипломатії. Українські спортсмени беруть активну участь у міжнародних спортивних заходах, популяризують Україну на міжнародному рівні та привертають увагу світової спільноти до наслідків війни [37].

Таким чином, система публічного управління у сфері фізичної культури і спорту в Україні перебуває у процесі трансформації та адаптації до сучасних викликів. Подальший розвиток спортивної сфери потребує комплексного підходу, модернізації управлінських механізмів, розвитку інфраструктури, підтримки ветеранів, молоді та забезпечення доступності спортивних послуг для всіх категорій населення.

2.3. Аналіз державних і громадських ініціатив щодо розвитку фізичної культури і спорту в Україні

У сучасних умовах важливу роль у розвитку сфери фізичної культури і спорту в Україні відіграють державні та громадські ініціативи, спрямовані на підтримку фізичної активності населення, розвиток молодіжного спорту, ветеранської реабілітації та популяризацію здорового способу життя [26]. Особливої актуальності ці напрями набули в умовах повномасштабної війни, коли спорт став важливим інструментом психологічної підтримки населення, соціальної адаптації та відновлення фізичного здоров'я.

Одним із ключових напрямів державної політики є підтримка масового спорту та фізичної активності населення. Міністерство молоді та спорту України реалізує державні програми розвитку спортивної інфраструктури, підтримки спортивних федерацій, молодіжного спорту та фізкультурно-оздоровчих заходів [26].

Важливе значення має реалізація програм розвитку дитячо-юнацького спорту. Держава підтримує діяльність дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спортивних секцій та молодіжних спортивних клубів [15]. Саме молодіжний спорт є основою формування здорового способу життя, виховання молоді та розвитку спортивного резерву держави.

У сучасних умовах особливої уваги потребують діти та молодь, які постраждали внаслідок війни. У багатьох регіонах України реалізуються програми психологічної підтримки дітей через фізичну активність, спортивні

ігри та реабілітаційні заходи [34]. Спортивні заходи сприяють соціальній адаптації дітей, формуванню командної взаємодії та психологічному відновленню.

Важливу роль у реалізації державної політики відіграють територіальні громади. Органи місцевого самоврядування активно впроваджують місцеві програми розвитку фізичної культури і спорту, організовують спортивні фестивалі, благодійні забіги, молодіжні турніри та громадські спортивні заходи [28].

Одним із найбільш поширених напрямів стали благодійні марафони та спортивні акції на підтримку військовослужбовців і ветеранів. Подібні заходи проводяться у багатьох містах України та мають не лише спортивний, але й важливий соціальний характер [34]. Зібрані кошти часто спрямовуються на підтримку військових підрозділів, лікування поранених військовослужбовців та реабілітаційні програми.

У сучасних умовах особливого значення набуває розвиток ветеранського спорту. Після початку повномасштабної війни значно зросла потреба у створенні ефективної системи фізичної та психологічної реабілітації ветеранів [30]. У зв'язку з цим держава спільно з громадськими організаціями активно реалізує програми адаптивного спорту та спортивної реабілітації.

В Україні проводяться спортивні заходи для ветеранів, адаптивні тренування, реабілітаційні табори та змагання серед військовослужбовців [30]. Важливу роль у розвитку ветеранського спорту відіграють громадські організації, благодійні фонди та міжнародні партнери.

Особливе значення має участь українських ветеранів у міжнародних спортивних змаганнях «Invictus Games» [11]. Подібні заходи сприяють фізичному відновленню, психологічній підтримці та соціальній інтеграції ветеранів війни.

Важливим напрямом сучасної державної політики є розвиток інклюзивного спорту та забезпечення безбар'єрного середовища [31]. В Україні активно розвивається паралімпійський рух, створюються умови для занять

спортом осіб з інвалідністю та впроваджуються програми доступності спортивної інфраструктури.

Українські паралімпійці демонструють високі результати на міжнародному рівні, що сприяє популяризації інклюзивного спорту та формуванню позитивного міжнародного іміджу України [12].

Важливу роль у розвитку спортивної сфери відіграють цифрові технології та онлайн-освіта. У сучасних умовах цифровізація сприяє доступності освітніх ресурсів, професійній підготовці фахівців та популяризації фізичної культури [32].

Важливим прикладом цифрової трансформації є Дія.Освіта, яка забезпечує можливість безкоштовного проходження онлайн-курсів та розвитку цифрових навичок населення [14]. Платформа сприяє розвитку сучасної системи дистанційного навчання та підвищення кваліфікації. Перспективним напрямом є створення освітніх курсів у сфері спортивного менеджменту, інклюзивного спорту, фізичної реабілітації та психологічної підтримки ветеранів. Подібні ініціативи дозволяють розширити доступ до професійної освіти та підготовки кадрів у спортивній сфері.

Важливе значення мають міжнародні спортивні ініціативи та підтримка України міжнародними організаціями. Міжнародні партнери надають допомогу у відновленні спортивної інфраструктури, підтримці молодіжних програм та реалізації реабілітаційних проєктів [36].

Особливої актуальності набуває співпраця України з країнами Європейського Союзу щодо розвитку спортивної дипломатії, молодіжного спорту та ветеранської реабілітації [38].

Разом із позитивними тенденціями існують певні проблеми реалізації державних і громадських ініціатив. Серед основних проблем слід виділити недостатній рівень фінансування, нерівномірний розвиток спортивної інфраструктури, обмеженість кадрового забезпечення та недостатній рівень координації між органами влади й громадським сектором [35].

Незважаючи на це, сучасні державні та громадські ініціативи відіграють важливу роль у розвитку сфери фізичної культури і спорту в Україні. Вони сприяють формуванню здорового способу життя, розвитку громадянського суспільства, підтримці ветеранів та зміцненню соціальної стійкості держави в умовах війни.

Висновки до розділу II

У другому розділі бакалаврської кваліфікаційної роботи здійснено аналіз сучасного стану публічного управління у сфері фізичної культури і спорту в Україні. Досліджено діяльність органів публічної влади, основні проблеми функціонування спортивної сфери, а також державні та громадські ініціативи щодо розвитку фізичної культури і спорту в сучасних умовах.

Установлено, що ключову роль у формуванні та реалізації державної політики у сфері фізичної культури і спорту відіграє Міністерство молоді та спорту України, яке забезпечує нормативно-правове регулювання, координацію спортивної діяльності, розвиток спортивної інфраструктури та міжнародне співробітництво. Важливого значення набуває також діяльність органів місцевого самоврядування, які в умовах децентралізації отримали ширші повноваження щодо фінансування спортивних програм і розвитку місцевої спортивної інфраструктури.

У процесі дослідження встановлено, що сучасна система публічного управління у сфері фізичної культури і спорту функціонує в умовах значних викликів, пов'язаних із наслідками повномасштабної війни. Війна негативно вплинула на стан спортивної інфраструктури, можливості проведення спортивних заходів та доступ населення до спортивних послуг. Частина спортивних об'єктів була пошкоджена або зруйнована, що створює потребу у відновленні та модернізації спортивної інфраструктури.

Визначено, що однією з основних проблем спортивної сфери залишається недостатній рівень фінансування, нерівномірний розвиток спортивної

інфраструктури між регіонами, кадровий дефіцит та недостатня популяризація масового спорту серед населення. Особливо гостро ці проблеми проявляються у сільських територіальних громадах, де доступ до сучасної спортивної інфраструктури є обмеженим.

Доведено, що в сучасних умовах особливого значення набуває розвиток ветеранського спорту та системи фізичної і психологічної реабілітації військовослужбовців. Участь українських ветеранів у міжнародних спортивних змаганнях, зокрема «Invictus Games», сприяє їхній соціальній адаптації, психологічному відновленню та популяризації ветеранського спорту в Україні.

Установлено, що важливим напрямом державної політики є розвиток інклюзивного спорту та забезпечення безбар'єрності спортивного середовища. Україна демонструє високі результати у розвитку паралімпійського спорту, однак існує необхідність подальшого вдосконалення доступності спортивної інфраструктури та розширення програм підтримки осіб з інвалідністю.

У ході дослідження проаналізовано роль державних і громадських ініціатив у розвитку фізичної культури і спорту. Встановлено, що благодійні марафони, спортивні фестивалі, молодіжні спортивні заходи та громадські спортивні проєкти сприяють розвитку громадянського суспільства, популяризації фізичної активності та підтримці військовослужбовців, ветеранів і молоді.

Важливу роль у розвитку спортивної сфери відіграє цифровізація. Встановлено, що використання цифрових технологій та онлайн-освіти сприяє підвищенню доступності освітніх ресурсів, професійній підготовці кадрів та розвитку сучасних управлінських механізмів. Прикладом цифрової трансформації є Дія.Освіта, яка забезпечує можливість дистанційного навчання та розвитку цифрових компетентностей населення.

У результаті проведеного дослідження визначено основні перспективні напрями вдосконалення системи публічного управління у сфері фізичної культури і спорту:

модернізація та відновлення спортивної інфраструктури;

підтримка масового, молодіжного та ветеранського спорту;
розвиток інклюзивного спортивного середовища;
посилення ролі територіальних громад;
розвиток цифровізації та онлайн-освіти;
удосконалення системи підготовки фахівців спортивної сфери;
розширення міжнародного співробітництва та впровадження
європейського досвіду.

Отже, проведений аналіз засвідчив, що система публічного управління у сфері фізичної культури і спорту в Україні перебуває у процесі адаптації до сучасних суспільних викликів. Подальший розвиток спортивної сфери потребує комплексної державної підтримки, ефективної взаємодії органів влади та громадянського суспільства, а також впровадження сучасних європейських підходів до управління фізичною культурою і спортом.

РОЗДІЛ III. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ В УКРАЇНІ

3.1. Удосконалення механізмів публічного управління у сфері фізичної культури і спорту

Сучасний етап розвитку України характеризується глибокими суспільними трансформаціями, процесами європейської інтеграції, децентралізації влади та необхідністю адаптації державної політики до умов воєнного стану. У цих умовах сфера фізичної культури і спорту набуває не лише соціального чи оздоровчого значення, але й стає важливим елементом національної безпеки, психологічної стійкості населення, соціальної інтеграції та відновлення людського потенціалу держави [20].

Система публічного управління у сфері фізичної культури і спорту в Україні потребує комплексної модернізації відповідно до сучасних суспільних викликів та європейських стандартів управління [27]. Ефективне функціонування спортивної сфери безпосередньо залежить від рівня нормативно-правового забезпечення, фінансової підтримки, розвитку спортивної інфраструктури, кадрового потенціалу та координації між суб'єктами публічного управління.

Однією з ключових проблем сучасної системи управління є недостатній рівень координації між центральними органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, спортивними федераціями та громадськими організаціями [9]. У багатьох випадках відсутність ефективної взаємодії призводить до дублювання функцій, нераціонального використання бюджетних ресурсів та низької ефективності реалізації державних програм.

У зв'язку з цим доцільним є формування багаторівневої системи управління сферою фізичної культури і спорту, яка базуватиметься на принципах:

- відкритості;

- децентралізації;
- партнерства;
- прозорості;
- цифровізації;
- соціальної орієнтованості.

Важливим напрямом удосконалення механізмів публічного управління є модернізація нормативно-правової бази [21]. Законодавство України у сфері фізичної культури і спорту потребує адаптації до сучасних європейських стандартів, особливо у питаннях розвитку інклюзивного середовища, цифровізації, спортивної реабілітації та ветеранського спорту.

На сучасному етапі державна політика повинна бути орієнтована не лише на розвиток професійного спорту, але й на підтримку масової фізичної активності населення [8]. Масовий спорт є важливим чинником профілактики захворювань, зміцнення фізичного та психічного здоров'я громадян, особливо дітей та молоді.

Важливу роль у розвитку спортивної сфери відіграють територіальні громади. У процесі децентралізації органи місцевого самоврядування отримали ширші можливості для реалізації місцевих спортивних програм, розвитку спортивної інфраструктури та підтримки громадських спортивних ініціатив [28].

Практика свідчить, що ефективне управління спортивною сферою на місцевому рівні можливе за умови:

- наявності місцевих програм розвитку спорту;
- стабільного фінансування;
- активної участі громадськості;
- розвитку партнерства між владою та спортивними організаціями;
- створення доступної спортивної інфраструктури.

Особливу увагу необхідно приділити модернізації спортивної інфраструктури України [25]. Внаслідок повномасштабної війни значна кількість спортивних об'єктів була пошкоджена або повністю зруйнована [29]. Це створює

необхідність реалізації державних програм відновлення спортивної інфраструктури та залучення міжнародної технічної допомоги.

Одним із перспективних напрямів є використання європейського досвіду розвитку доступної спортивної інфраструктури. Позитивним прикладом є польська програма «Orlik», у межах якої було створено мережу багатофункціональних спортивних майданчиків у громадах [43]. Реалізація аналогічних програм в Україні сприятиме:

- підвищенню доступності спортивних послуг;
- популяризації фізичної активності;
- розвитку молодіжного спорту;
- формуванню здорового способу життя.

Важливим напрямом удосконалення системи публічного управління є впровадження сучасних механізмів стратегічного планування та моніторингу ефективності державної політики у сфері фізичної культури і спорту [22].

Доцільним є:

- створення системи оцінювання ефективності спортивних програм;
- моніторинг використання бюджетних коштів;
- аналіз результативності державних ініціатив;
- впровадження електронної аналітики.

Необхідним є також удосконалення кадрового забезпечення спортивної сфери. Сучасна система професійної підготовки кадрів повинна враховувати потребу у фахівцях із:

- спортивного менеджменту;
- цифрового адміністрування;
- спортивної психології;
- фізичної реабілітації;
- адаптивного спорту.

Важливим елементом удосконалення публічного управління є розвиток міжсекторальної взаємодії між органами влади, закладами освіти, громадськими організаціями та міжнародними партнерами. У сучасних умовах ефективно

функціонування спортивної сфери неможливе без активного залучення громадянського суспільства та міжнародної підтримки [38].

Суттєвого значення набуває розвиток спортивної дипломатії як інструменту формування позитивного міжнародного іміджу України [39]. Участь українських спортсменів у міжнародних змаганнях, підтримка олімпійського та паралімпійського руху, організація міжнародних спортивних заходів сприяють посиленню міжнародної підтримки України та популяризації українського спорту у світі.

Окремої уваги потребує розвиток інклюзивного спортивного середовища. У сучасній системі публічного управління важливим завданням є забезпечення рівного доступу до спортивної інфраструктури для осіб з інвалідністю, ветеранів війни та інших соціально вразливих категорій населення [37]. Реалізація принципів безбар'єрності передбачає:

- архітектурну доступність спортивних об'єктів;
- розвиток адаптивного спорту;
- створення спеціалізованих програм фізичної реабілітації;
- підготовку фахівців у сфері інклюзивного спорту.

У сучасних умовах особливого значення набуває розвиток ветеранського спорту як складової державної політики реабілітації та соціальної адаптації військовослужбовців [30]. Фізична активність сприяє покращенню психологічного стану ветеранів, відновленню соціальних зв'язків та інтеграції у мирне життя. Саме тому держава повинна забезпечувати:

- підтримку ветеранських спортивних програм;
- фінансування адаптивного спорту;
- створення спортивно-реабілітаційних центрів;
- проведення ветеранських спортивних заходів.

Перспективним напрямом є впровадження цифрових технологій у систему управління спортивною сферою [17]. Цифровізація дозволяє підвищити ефективність адміністрування, забезпечити прозорість фінансового управління та покращити комунікацію між державою та громадянами.

Одним із прикладів цифрової трансформації є Дія.Освіта, яка забезпечує доступ населення до онлайн-освіти та цифрових навчальних програм [14]. Розвиток освітніх платформ у сфері фізичної культури і спорту створює можливості для:

- дистанційного навчання спортивних менеджерів;
- підвищення кваліфікації тренерів;
- розвитку цифрових компетентностей;
- популяризації здорового способу життя серед молоді.

Отже, удосконалення механізмів публічного управління у сфері фізичної культури і спорту має базуватися на комплексному підході, який поєднує нормативно-правову модернізацію, розвиток територіальних громад, цифровізацію, міжнародне співробітництво, підтримку ветеранського та інклюзивного спорту, а також активне залучення громадянського суспільства до реалізації державної політики.

3.2. Розвиток цифровізації, інклюзивності та ветеранського спорту як пріоритетних напрямів державної політики

На сучасному етапі розвитку України одним із ключових напрямів удосконалення системи публічного управління у сфері фізичної культури і спорту є розвиток цифровізації, інклюзивності та ветеранського спорту. Актуальність зазначених напрямів зумовлена суспільними трансформаціями, наслідками повномасштабної війни, потребою у забезпеченні соціальної адаптації населення та необхідністю створення сучасної системи управління спортивною сферою відповідно до європейських стандартів [32].

Цифровізація є одним із найважливіших інструментів модернізації публічного управління [17]. У сфері фізичної культури і спорту цифрові технології сприяють підвищенню прозорості управлінських процесів, покращенню комунікації між органами влади та громадянами, розвитку дистанційного навчання та популяризації здорового способу життя.

В умовах розвитку інформаційного суспільства особливого значення набуває використання електронних платформ та цифрових сервісів для:

- організації спортивних заходів;
- ведення електронної звітності;
- адміністрування спортивних програм;
- дистанційного навчання тренерів і спортивних менеджерів;
- комунікації з громадськістю.

Використання цифрових технологій у сфері фізичної культури і спорту створює нові можливості для розвитку системи публічного управління та підвищення ефективності державної політики [17]. У сучасних умовах цифровізація дозволяє забезпечити відкритість управлінських процесів, оперативність комунікації між органами влади та громадянами, а також доступність спортивних і освітніх послуг незалежно від місця проживання населення.

Особливо актуальним це питання стало в умовах воєнного стану, коли значна частина населення була вимушена змінити місце проживання або втратила доступ до традиційної спортивної інфраструктури. Саме тому дистанційні спортивні програми, онлайн-навчання та цифрові сервіси стали важливими інструментами підтримки фізичної активності населення.

На сьогодні в Україні активно розвиваються цифрові освітні платформи, зокрема Дія.Освіта [14], яка забезпечує доступ до сучасних освітніх курсів та цифрових компетентностей. Платформа має важливе значення для розвитку сучасного спортивного менеджменту, підготовки фахівців у сфері фізичної культури, реабілітації та спортивної психології.

Особливо перспективним є впровадження спеціалізованих освітніх програм у сфері:

- спортивного менеджменту;
- фізичної реабілітації;
- інклюзивного спорту;
- ветеранського спорту;

- спортивної психології;
- організації спортивних заходів.

Цифрові освітні сервіси сприяють не лише професійній підготовці фахівців, але й формуванню культури здорового способу життя серед молоді. Важливого значення набуває також використання соціальних мереж, електронних платформ та цифрових інформаційних кампаній для популяризації масового спорту та фізичної активності населення [32].

Такі цифрові освітні програми дозволять забезпечити рівний доступ до професійної підготовки навіть у віддалених громадах та регіонах, що особливо важливо в умовах децентралізації [19].

Важливим напрямом цифровізації є також створення єдиної електронної системи моніторингу спортивної інфраструктури України. Наявність такої системи дозволить:

- здійснювати облік спортивних об'єктів;
- контролювати технічний стан інфраструктури;
- визначати потреби громад;
- планувати державне фінансування;
- оцінювати ефективність використання бюджетних коштів.

Одним із найбільш актуальних напрямів сучасної державної політики є розвиток ветеранського спорту [30]. Повномасштабна війна суттєво змінила підходи до формування державної політики у сфері фізичної культури та спорту, оскільки значна кількість військовослужбовців потребує комплексної фізичної та психологічної реабілітації.

Ветеранський спорт є ефективним інструментом соціальної адаптації військовослужбовців, сприяє покращенню психоемоційного стану, формуванню мотивації до активного життя та поверненню до повноцінної участі у суспільстві [33]. Спортивна діяльність допомагає ветеранам долати наслідки психологічних травм, відновлювати комунікацію та формувати нові соціальні зв'язки.

Особливе значення у розвитку ветеранського спорту мають міжнародні спортивні ініціативи, зокрема Invictus Games [11]. Участь українських ветеранів

у міжнародних змаганнях сприяє не лише фізичній реабілітації, але й формуванню позитивного міжнародного іміджу України.

Державна політика у сфері ветеранського спорту повинна передбачати:

- створення ветеранських спортивних центрів;
- розвиток адаптивного спорту;
- забезпечення доступності спортивної інфраструктури;
- підтримку спортивної психології;
- фінансування реабілітаційних програм;
- підготовку фахівців із фізичної реабілітації ветеранів.

Перспективним напрямом є поєднання цифрових технологій та реабілітаційних програм. Використання онлайн-платформ дозволяє забезпечити доступ ветеранів до:

- дистанційних тренувань;
- психологічної підтримки;
- освітніх програм;
- консультацій фахівців;
- онлайн-реабілітації.

Особливу роль у розвитку ветеранського спорту можуть відігравати територіальні громади. Саме на місцевому рівні можливо найбільш ефективно забезпечити доступність спортивних послуг, організацію реабілітаційних програм та створення безпечного інклюзивного середовища [28].

Доцільним є створення державної програми розвитку ветеранського спорту, яка повинна передбачати:

- створення ветеранських спортивних центрів;
- безкоштовний доступ ветеранів до спортивної інфраструктури;
- розвиток адаптивного спорту;
- фінансування спортивної реабілітації;
- підготовку спортивних психологів;
- підтримку участі ветеранів у міжнародних спортивних заходах.

Ветеранський спорт є не лише інструментом фізичного відновлення, але й важливим механізмом соціальної адаптації ветеранів. Спортивна діяльність сприяє:

- подоланню психологічних травм;
- формуванню нової мотивації;
- відновленню комунікації;
- інтеграції ветеранів у суспільство;
- підтримці психоемоційного стану.

В Україні активно розвиваються ветеранські спортивні ініціативи, благодійні марафони та спортивно-реабілітаційні програми. Значну роль у цьому процесі відіграють громадські організації, міжнародні партнери та місцеві громади.

Розвиток інклюзивного спорту є важливою складовою сучасної системи публічного управління [37]. В умовах війни кількість осіб, які потребують адаптивних спортивних програм та реабілітаційних послуг, суттєво зростає. Це зумовлює необхідність формування комплексної державної політики у сфері інклюзивності та безбар'єрності.

Національна стратегія із створення безбар'єрного простору в Україні до 2030 року визначає одним із пріоритетних напрямів забезпечення доступності спортивної інфраструктури [5]. Реалізація цієї стратегії потребує:

- модернізації спортивних об'єктів;
- створення безбар'єрного середовища;
- розвитку адаптивного спорту;
- підготовки спеціалістів;
- популяризації інклюзивних спортивних програм.

Важливим прикладом ефективного розвитку інклюзивного спорту є діяльність паралімпійського руху України [12]. Українські паралімпійці демонструють високі результати на міжнародному рівні, що підтверджує значний потенціал розвитку адаптивного спорту в державі.

На сучасному етапі важливого значення набуває також розвиток інклюзивних спортивних програм для дітей та молоді. Залучення дітей з інвалідністю до спортивної діяльності сприяє соціалізації, формуванню комунікативних навичок та покращенню психоемоційного стану.

У країнах Європейського Союзу цифрові системи моніторингу спортивної інфраструктури вже активно використовуються органами публічного управління [36]. Наприклад, у Польщі значна увага приділяється цифровому адмініструванню місцевих спортивних програм та електронній реєстрації спортивних заходів [43].

У сучасних умовах важливим напрямом державної політики є розвиток інклюзивного спорту [37]. Реалізація принципів безбар'єрності у сфері фізичної культури і спорту є складовою сучасної соціальної політики держави та важливим показником рівня демократичного розвитку суспільства.

Національна стратегія із створення безбар'єрного простору в Україні до 2030 року визначає необхідність забезпечення рівного доступу до спортивної інфраструктури та фізичної активності для всіх категорій населення [5]. У сучасних умовах інклюзивний спорт виконує важливу соціальну функцію, сприяючи:

- соціальній інтеграції;
- психологічній підтримці;
- фізичній реабілітації;
- формуванню толерантного суспільства.

Особливу увагу необхідно приділити створенню безбар'єрної спортивної інфраструктури. Значна частина спортивних об'єктів в Україні потребує модернізації відповідно до сучасних вимог доступності [31]. Це стосується:

- облаштування пандусів;
- спеціалізованих роздягалень;
- адаптованих тренажерів;
- доступних спортивних майданчиків;
- навігаційних систем для осіб з порушеннями зору.

Важливу роль у розвитку інклюзивного спорту відіграє паралімпійський рух. Україна демонструє високі результати на міжнародних паралімпійських змаганнях, що свідчить про значний потенціал розвитку адаптивного спорту [12].

Підтримка паралімпійського спорту має здійснюватися через:

- державне фінансування;
- розвиток спортивної інфраструктури;
- підтримку спортивних федерацій;
- підготовку тренерських кадрів;
- популяризацію інклюзивного спорту в суспільстві.

Важливого значення набуває підтримка молодіжного спорту в умовах війни. Молодь є важливою соціальною групою, формування здорового способу життя якої безпосередньо впливає на майбутній розвиток держави [15]. Саме тому необхідним є:

- розвиток молодіжних спортивних програм;
- підтримка спортивних секцій;
- організація спортивних фестивалів;
- проведення благодійних спортивних заходів;
- створення безпечного спортивного середовища для дітей та молоді.

Важливу роль у реалізації молодіжної політики відіграють міжнародні організації, зокрема UNICEF [34], які підтримують програми фізичної активності дітей та молоді в Україні.

Отже, розвиток цифровізації, інклюзивності та ветеранського спорту є важливими напрямками вдосконалення державної політики у сфері фізичної культури і спорту. Реалізація сучасних цифрових рішень, створення безбар'єрного середовища, підтримка ветеранів та молоді сприятимуть формуванню ефективної, соціально орієнтованої та доступної системи публічного управління спортивною сферою в Україні.

3.3. Практичні рекомендації щодо вдосконалення публічного управління у сфері фізичної культури і спорту в Україні

У сучасних умовах розвитку України сфера фізичної культури і спорту набуває важливого значення не лише як складова державної соціальної політики, але і як один із інструментів формування здорової нації, зміцнення соціальної стійкості суспільства, підтримки психоемоційного стану населення та реабілітації постраждалих від війни громадян. Проведене дослідження засвідчило, що система публічного управління у сфері фізичної культури і спорту в Україні потребує комплексного вдосконалення відповідно до сучасних суспільних викликів, процесів європейської інтеграції та умов воєнного стану [22].

Одним із ключових напрямів удосконалення державної політики є модернізація нормативно-правового забезпечення сфери фізичної культури і спорту [21]. Чинна нормативна база України загалом формує правові засади функціонування спортивної сфери, однак потребує подальшої адаптації до сучасних викликів. Особливо це стосується питань розвитку ветеранського спорту, цифровізації, інклюзивності, спортивної реабілітації та міжсекторальної взаємодії.

На сучасному етапі доцільним є розроблення окремої державної програми розвитку ветеранського спорту, яка б визначала:

- механізми державної підтримки ветеранів;
- порядок фінансування ветеранських спортивних програм;
- створення спеціалізованих центрів фізичної реабілітації;
- розвиток адаптивного спорту;
- організацію національних ветеранських спортивних змагань.

Актуальність цього напрямку зумовлена значним збільшенням кількості ветеранів внаслідок повномасштабної війни. Фізична активність та участь у спортивних заходах сприяють соціальній адаптації ветеранів, покращенню психологічного стану та поверненню до активного суспільного життя [30].

Практичним прикладом ефективної реалізації ветеранських спортивних програм є міжнародні змагання *Invictus Games*, у яких Україна бере активну участь [11]. Участь українських ветеранів у таких змаганнях не лише сприяє реабілітації військовослужбовців, але й формує позитивний міжнародний імідж держави. Доцільним є розширення державної підтримки підготовки українських команд до міжнародних ветеранських спортивних заходів.

Важливим напрямом удосконалення державної політики є розвиток масового спорту та фізичної активності населення [8]. У сучасних умовах масовий спорт повинен розглядатися як один із пріоритетів державної політики у сфері громадського здоров'я. Регулярна фізична активність сприяє профілактиці захворювань, покращенню психоемоційного стану населення та формуванню здорового способу життя.

Особливого значення набуває підтримка дитячо-юнацького та молодіжного спорту. В умовах війни значна кількість дітей та молоді перебуває у складному психологічному стані, тому спортивна активність виступає важливим засобом психологічної підтримки та соціальної адаптації [15].

У цьому контексті доцільним є:

- збільшення фінансування дитячо-юнацьких спортивних шкіл;
- створення безкоштовних спортивних секцій у громадах;
- підтримка спортивних гуртків у закладах освіти;
- проведення молодіжних спортивних фестивалів;
- реалізація програм психологічної підтримки дітей через спортивну діяльність.

Важливу роль у розвитку молодіжного спорту відіграють міжнародні організації. Наприклад, UNICEF реалізує в Україні програми підтримки дітей та молоді, спрямовані на забезпечення фізичної активності та психосоціальної підтримки дітей в умовах війни [34]. Подібні ініціативи доцільно активніше інтегрувати у державну політику України.

Перспективним напрямом розвитку державної політики є модернізація спортивної інфраструктури [25]. Проведене дослідження показало, що значна

частина спортивних об'єктів України є морально та фізично застарілою, а внаслідок бойових дій багато спортивних споруд було пошкоджено або зруйновано [29].

У зв'язку з цим необхідною є реалізація комплексної державної програми відновлення спортивної інфраструктури, яка повинна передбачати:

- реконструкцію пошкоджених спортивних об'єктів;
- будівництво багатофункціональних спортивних комплексів;
- розвиток спортивної інфраструктури у громадах;
- створення безбар'єрного спортивного середовища;
- впровадження енергоефективних технологій.

Доцільним є використання позитивного європейського досвіду у сфері розвитку доступної спортивної інфраструктури. Особливо показовим є приклад Польщі, де у межах державної програми «Orlik» було створено мережу сучасних багатофункціональних спортивних майданчиків у громадах [43]. Реалізація аналогічних проєктів в Україні дозволила б значно підвищити доступність спортивних послуг для населення.

Окремої уваги потребує розвиток інклюзивного спортивного середовища [37]. У сучасних умовах інклюзивність є одним із ключових принципів державної політики. Держава повинна забезпечити рівний доступ до спортивної інфраструктури та спортивних послуг для осіб з інвалідністю, ветеранів, дітей та інших соціально вразливих категорій населення.

Практична реалізація принципів безбар'єрності повинна включати:

- облаштування пандусів та ліфтів у спортивних спорудах;
- створення адаптованих тренажерних зон;
- забезпечення доступності роздягалень та санітарних приміщень;
- розвиток адаптивних спортивних програм;
- підготовку тренерів з інклюзивного спорту.

Важливим прикладом ефективного розвитку інклюзивного спорту є діяльність Національного комітету спорту інвалідів України, а також високі результати українських паралімпійців на міжнародних змаганнях [12]. Це

свідчить про значний потенціал розвитку адаптивного спорту в Україні за умови належної державної підтримки.

Суттєвого значення у сучасних умовах набуває цифровізація системи публічного управління [17]. Використання цифрових технологій дозволяє підвищити прозорість діяльності органів влади, покращити доступ населення до спортивних послуг та забезпечити ефективне управління спортивною сферою.

На сучасному етапі перспективними напрямками цифровізації є:

- створення електронних реєстрів спортивних закладів;
- цифровий моніторинг спортивної інфраструктури;
- електронна реєстрація учасників спортивних заходів;
- використання онлайн-платформ для навчання;
- цифрова аналітика у сфері фізичної культури і спорту.

Прикладом успішної цифрової трансформації державного управління є Дія.Освіта [14]. Платформа забезпечує можливість безкоштовного проходження онлайн-курсів та розвитку цифрових компетентностей населення. Особливо актуальним є забезпечення створення на платформі спеціалізованих освітніх курсів з:

- спортивного менеджменту;
- фізичної реабілітації;
- організації спортивних заходів;
- спортивної психології;
- інклюзивного та ветеранського спорту.

Важливим напрямом удосконалення державної політики є розвиток кадрового потенціалу спортивної сфери. Сучасна система професійної підготовки кадрів повинна відповідати новим суспільним викликам та враховувати потребу у фахівцях із:

- спортивного менеджменту;
- цифрового адміністрування;
- спортивної психології;
- фізичної терапії;

адаптивного спорту.

У сучасних умовах важливого значення набуває також міжнародне співробітництво [38]. Україна повинна активно інтегруватися у європейський спортивний простір, брати участь у міжнародних грантових програмах, обмінюватися досвідом та залучати міжнародну технічну допомогу.

Перспективними напрямками міжнародного співробітництва є:

- спільні спортивні проєкти з країнами ЄС;
- міжнародні реабілітаційні програми для ветеранів;
- обмін досвідом у сфері спортивного менеджменту;
- участь у програмах розвитку молодіжного спорту;
- міжнародні освітні програми у сфері фізичної культури.

Важливим інструментом міжнародної комунікації держави є спортивна дипломатія [39]. Участь українських спортсменів у міжнародних спортивних заходах сприяє формуванню позитивного іміджу України, популяризації української культури та посиленню міжнародної підтримки держави.

Таким чином, удосконалення державної політики у сфері фізичної культури і спорту повинно здійснюватися на основі комплексного підходу, який передбачає модернізацію нормативно-правового забезпечення, розвиток масового спорту, підтримку ветеранського та інклюзивного спорту, цифровізацію, міжнародне співробітництво та модернізацію спортивної інфраструктури. Реалізація запропонованих рекомендацій сприятиме формуванню сучасної, ефективної та соціально орієнтованої системи публічного управління у сфері фізичної культури і спорту в Україні.

ВИСНОВКИ

У бакалаврській кваліфікаційній роботі здійснено комплексне дослідження особливостей публічного управління у сфері фізичної культури і спорту в Україні, проаналізовано сучасний стан функціонування системи державного управління спортивною сферою, визначено основні проблеми її розвитку та обґрунтовано напрями вдосконалення відповідно до сучасних суспільних викликів і європейських стандартів.

У результаті проведеного дослідження встановлено, що сфера фізичної культури і спорту є важливою складовою державної соціальної політики, оскільки забезпечує формування здорового способу життя населення, сприяє зміцненню громадського здоров'я, соціальній інтеграції, розвитку молоді та підвищенню міжнародного авторитету держави. В умовах повномасштабної війни значення спортивної сфери суттєво зросло, оскільки фізична культура і спорт виконують також функції психологічної підтримки, фізичної реабілітації та соціальної адаптації населення, зокрема ветеранів війни.

У процесі дослідження теоретичних засад публічного управління у сфері фізичної культури і спорту визначено, що сучасна система державного управління повинна базуватися на принципах відкритості, прозорості, децентралізації, цифровізації та партнерської взаємодії між органами влади, громадянським суспільством і спортивними організаціями. З'ясовано, що значний внесок у розвиток наукових підходів до управління спортивною сферою здійснили українські та зарубіжні науковці, які досліджували проблеми державного регулювання, спортивного менеджменту, розвитку масового спорту та міжнародного спортивного співробітництва.

Дослідження нормативно-правового забезпечення дозволило встановити, що в Україні сформовано базову систему правового регулювання спортивної сфери, основою якої є Конституція України, Закон України «Про фізичну культуру і спорт», державні стратегії та програмні документи. Разом з тим виявлено необхідність подальшого вдосконалення законодавства у питаннях

розвитку інклюзивного спорту, ветеранського спорту, цифровізації управлінських процесів та модернізації механізмів фінансування спортивної галузі.

У роботі встановлено, що процеси децентралізації позитивно вплинули на розвиток спортивної сфери в територіальних громадах. Органи місцевого самоврядування отримали ширші повноваження щодо розвитку спортивної інфраструктури, реалізації місцевих програм фізичної культури та підтримки громадських спортивних ініціатив. Водночас виявлено наявність проблем, пов'язаних із нерівномірністю фінансування, недостатнім рівнем розвитку спортивної інфраструктури у сільській місцевості та дефіцитом кваліфікованих кадрів.

У ході дослідження зарубіжного досвіду встановлено, що європейські країни приділяють значну увагу розвитку масового спорту, підтримці молодіжних спортивних програм, створенню доступної спортивної інфраструктури та забезпеченню інклюзивності. Особливу увагу приділено досвіду Польщі щодо реалізації програми «Orlik», яка забезпечила створення мережі сучасних спортивних майданчиків у громадах. Визначено, що адаптація окремих елементів європейського досвіду може бути ефективною для України в умовах післявоєнного відновлення територій та модернізації системи публічного управління.

У практикоорієнтованій частині роботи проаналізовано сучасний стан функціонування системи публічного управління у сфері фізичної культури і спорту в Україні. Встановлено, що ключовими проблемами залишаються:

- недостатній рівень фінансування спортивної галузі;
- руйнування спортивної інфраструктури внаслідок бойових дій;
- нерівномірний доступ населення до спортивних послуг;
- недостатній рівень цифровізації;

потреба у розвитку адаптивного та ветеранського спорту .

Визначено, що важливим напрямом державної політики є розвиток цифровізації у сфері фізичної культури і спорту. Сучасні цифрові технології

сприяють підвищенню ефективності управлінських процесів, прозорості використання бюджетних коштів та доступності освітніх послуг. Прикладом цифрової трансформації є Дія.Освіта, яка забезпечує можливість дистанційного навчання та розвитку цифрових компетентностей населення. У роботі обґрунтовано доцільність подальшого розвитку онлайн-освіти у сфері спортивного менеджменту, фізичної реабілітації та інклюзивного спорту.

Особливу увагу в роботі приділено розвитку ветеранського спорту як важливого елементу державної політики соціальної адаптації військовослужбовців. Встановлено, що фізична активність сприяє фізичній реабілітації, психологічному відновленню та інтеграції ветеранів у суспільство. Визначено необхідність створення державної системи підтримки ветеранського спорту, розвитку спеціалізованих спортивно-реабілітаційних центрів та забезпечення доступності спортивних послуг для ветеранів війни.

У дослідженні також обґрунтовано важливість розвитку інклюзивного спортивного середовища. Встановлено, що реалізація принципів безбар'єрності є важливою умовою забезпечення рівного доступу громадян до спортивної інфраструктури та фізичної активності. Доведено необхідність модернізації спортивних об'єктів відповідно до сучасних вимог доступності та розвитку адаптивного спорту.

За результатами дослідження розроблено практичні рекомендації щодо вдосконалення державної політики у сфері фізичної культури і спорту, серед яких:

- модернізація нормативно-правового забезпечення;
- розвиток спортивної інфраструктури;
- підтримка масового спорту;
- впровадження цифрових технологій;
- розвиток ветеранського та інклюзивного спорту;
- посилення міжнародного співробітництва;
- удосконалення механізмів фінансування спортивної галузі;

- активізація діяльності територіальних громад у сфері фізичної культури і спорту.

Таким чином, поставлену мету бакалаврської кваліфікаційної роботи досягнуто, а визначені завдання виконано в повному обсязі. Проведене дослідження підтвердило необхідність комплексної модернізації системи публічного управління у сфері фізичної культури і спорту в Україні відповідно до сучасних викликів, потреб суспільства та європейських стандартів розвитку спортивної сфери.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: [Конституція України](#) (дата звернення: 27.05.2026).
2. Про фізичну культуру і спорт : Закон України від 24.12.1993 № 3808-XII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: [Закон України «Про фізичну культуру і спорт»](#) (дата звернення: 27.05.2026).
3. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: [Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»](#) (дата звернення: 27.05.2026).
4. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: [Закон України «Про освіту»](#) (дата звернення: 27.05.2026).
5. Національна стратегія із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.04.2021 № 366-р. URL: [Національна стратегія безбар'єрності](#) (дата звернення: 27.05.2026).
6. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021–2027 роки : постанова Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695. URL: [Державна стратегія регіонального розвитку 2021–2027](#) (дата звернення: 27.05.2026).
7. Національна стратегія розвитку фізичної культури і спорту в Україні до 2028 року // Міністерство молоді та спорту України. URL: [Міністерство молоді та спорту України](#) (дата звернення: 27.05.2026).
8. Андрєєва О. В. Фізична активність населення як складова державної політики здорового способу життя. Спортивна наука та здоров'я людини. 2022. № 2. С. 15–23.

9. Борисова О. В. Управління сферою фізичної культури і спорту в умовах децентралізації. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2021. № 8. С. 44–51.
10. Бутенко В. О. Публічне управління у сфері фізичної культури та спорту: сучасні виклики. Публічне управління та регіональний розвиток. 2023. № 14. С. 77–85.
11. Invictus Games. Official Website. URL: [Invictus Games Foundation](https://www.invictusgames.com/) (дата звернення: 27.05.2026).
12. Національний комітет спорту інвалідів України. URL: Національний комітет спорту інвалідів України (дата звернення: 27.05.2026).
13. Гаврилюк А. М. Розвиток спортивної інфраструктури в територіальних громадах України. Регіональна економіка. 2023. № 1. С. 101–109.
14. Дія.Освіта. URL: [Дія.Освіта](https://diia.gov.ua/) (дата звернення: 27.05.2026).
15. Дутчак М. В. Молодіжний спорт як складова державної молодіжної політики. Молодь і ринок. 2021. № 7–8. С. 55–61.
16. Євсєєва О. О. Зарубіжний досвід публічного управління у сфері спорту. Актуальні проблеми державного управління. 2022. № 2. С. 112–119.
17. Жданова І. С. Цифровізація публічного управління в Україні. Публічне адміністрування та національна безпека. 2023. № 5. С. 48–56.
18. Круцевич Т. Ю. Теоретичні засади розвитку фізичної культури і спорту в Україні. Київ : Олімпійська література, 2021. 384 с.
19. Куйбіда В. С., Петроє О. М. Публічне управління в умовах децентралізації. Київ : НАДУ, 2020. 312 с.
20. Малиновський В. Я. Державне управління : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 608 с.
21. Мельник Л. М. Нормативно-правове забезпечення розвитку фізичної культури і спорту в Україні. Право та державне управління. 2022. № 3. С. 73–80.
22. Назаренко В. О. Державна політика у сфері фізичної культури та спорту в Україні. Інвестиції: практика та досвід. 2023. № 10. С. 95–101.

23. Олійник Н. Ю. Управління спортивною сферою в умовах реформування місцевого самоврядування. Економіка та держава. 2021. № 9. С. 118–123.
24. Пархоменко О. В. Роль громадських організацій у розвитку фізичної культури та спорту. Публічне урядування. 2024. № 1. С. 63–70.
25. Петрова І. Л. Інноваційні підходи до розвитку спортивної інфраструктури. Інфраструктура ринку. 2022. № 67. С. 34–40.
26. Міністерство молоді та спорту України. URL: [Міністерство молоді та спорту України](#) (дата звернення: 27.05.2026).
27. Рибак О. С. Європейські стандарти публічного управління у сфері спорту. Державне управління та місцеве самоврядування. 2023. № 4. С. 89–97.
28. Асоціація міст України. URL: [Асоціація міст України](#) (дата звернення: 27.05.2026).
29. Савченко М. І. Вплив воєнного стану на розвиток спортивної інфраструктури України. Економіка та суспільство. 2024. № 58. С. 122–129.
30. Семенюк В. П. Ветеранський спорт як інструмент соціальної адаптації військовослужбовців. Публічне управління та митне адміністрування. 2024. № 2. С. 144–151.
31. Міністерство розвитку громад та територій України. Безбар'єрність в Україні. URL: [Безбар'єрність в Україні](#) (дата звернення: 27.05.2026).
32. Сидоренко Н. В. Цифрові технології у сфері публічного управління. Держава та регіони. 2023. № 3. С. 91–99.
33. Степаненко Г. В. Соціальна роль спорту в умовах воєнного стану. Наукові перспективи. 2024. № 5. С. 212–220.
34. UNICEF. Програми підтримки дітей та молоді в Україні. URL: [UNICEF Ukraine](#) (дата звернення: 27.05.2026).
35. Ткаченко І. М. Проблеми розвитку фізичної культури та спорту в Україні. Економіка та держава. 2022. № 12. С. 74–81.
36. European Commission. EU Work Plan for Sport 2021–2024. URL: [European Commission Sport Policy](#) (дата звернення: 27.05.2026).

37. Федоренко Л. С. Інклюзивний спорт як складова державної соціальної політики. Соціальна економіка. 2023. № 65. С. 133–140.
38. Хоменко О. А. Міжнародне співробітництво України у сфері фізичної культури та спорту. Державне управління: теорія та практика. 2024. № 1. С. 55–63.
39. Шевченко Т. І. Роль спортивної дипломатії у формуванні міжнародного іміджу держави. Публічне управління та адміністрування в Україні. 2023. № 34. С. 117–123.
40. Щербак В. М. Публічне управління у сфері фізичної культури і спорту: сучасний стан та перспективи розвитку. Київ : Ліра-К, 2022. 296 с.
41. World Health Organization. Physical Activity Strategy for the European Region 2020–2025. URL: [World Health Organization Europe](#) (дата звернення: 27.05.2026).
42. UNESCO. Sport for Development and Peace. URL: [UNESCO Sport and Anti-Doping](#) (дата звернення: 27.05.2026).
43. Польща. Program Moje Boisko – Orlik 2012. URL: [Orlik 2012 Program](#) (дата звернення: 27.05.2026).
44. Національний олімпійський комітет України. URL: [Національний олімпійський комітет України](#) (дата звернення: 27.05.2026).
45. United Nations. Sustainable Development Goals. URL: [United Nations Sustainable Development Goals](#) (дата звернення: 27.05.2026).

ДОДАТКИ

Додаток 1

до розділу 1

Нормативно-правова база у сфері фізичної культури і спорту в Україні

Нормативно-правовий акт	Коротка характеристика
Конституція України	Визначає право громадян на охорону здоров'я, фізичний розвиток та участь у культурному житті
Закон України «Про фізичну культуру і спорт»	Основний нормативний документ у сфері спорту
Національна стратегія розвитку фізичної культури і спорту	Визначає стратегічні напрями розвитку галузі
Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»	Регулює повноваження громад у спортивній сфері
Державні цільові програми	Передбачають розвиток спортивної інфраструктури та підтримку молоді

Додаток 2

до підрозділу 1.3

Європейський досвід розвитку фізичної культури і спорту

Країна	Основні напрями державної політики
Польща	Програма «Orlik», безкоштовні спортивні майданчики
Фінляндія	Популяризація фізичної активності населення
Швеція	Підтримка молодіжних спортивних клубів
Німеччина	Розвинена система спортивних клубів
Велика Британія	Реабілітаційні програми для ветеранів

Додаток 3

до розділу 2

Основні проблеми розвитку сфери фізичної культури і спорту в Україні

Проблема	Наслідки
Недостатнє фінансування	Обмежений розвиток спортивної інфраструктури
Руйнування спортивних об'єктів	Зменшення доступності спортивних послуг
Кадровий дефіцит	Недостатня кількість спеціалістів
Нерівномірний розвиток регіонів	Обмежений доступ до спорту в громадах
Недостатня інклюзивність	Ускладнений доступ осіб з інвалідністю

Додаток 4

до підрозділу 2.3

Приклади державних і громадських спортивних ініціатив в Україні

Ініціатива	Мета
Invictus Games Ukraine	Реабілітація ветеранів через спорт
Благодійні марафони	Підтримка військових та дітей
Молодіжні спортивні фестивалі	Популяризація здорового способу життя
Онлайн-освіта «Дія.Освіта»	Розвиток цифрових компетентностей

Додаток 5

до розділу 3

Напрями вдосконалення публічного управління у сфері фізичної культури і спорту

